

Till
Styrelsen i Stockholms
Stadshus AB

Årsrapport 2019

Lekmannarevisorn har avslutat revisionen av Stockholms Stadshus AB verksamhet under 2019.

Härmed överlämnas bifogad årsrapport till Stockholms Stadshus AB:s styrelse för yttrande senast den 30 juni 2020.

Ulf Bourker Jacobsson
Lekmannarevisor

Årsrapport 2019

Stockholms Stadshus AB

Rapport från
stadsrevisionen
Nr 1, 2020
Dnr: 3.1.4-38/2020

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på stadsrevisionens hemsida, www.stad.stockholm/revision. De kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till
Styrelsen i Stockholms
Stadshus AB

Årsrapport 2019

Lekmannarevisorn har avslutat revisionen av Stockholms Stadshus AB verksamhet under 2019.

Härmed överlämnas bifogad årsrapport till Stockholms Stadshus AB:s styrelse för yttrande senast den 30 juni 2020.

Ulf Bourker Jacobsson
Lekmannarevisor

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar.

Verksamhet och ekonomi

Sammantaget bedöms moderbolaget delvis ha bedrivit bolagskoncernens verksamhet på ett ändamålsenligt sätt. Ett av kommunfullmäktiges tre inriktningsmål bedöms som delvist uppfyllt.

Inriktningsmålet *En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt* uppfylls delvis, vilket främst hänförs till att bostads-, energi och matavfallsmålen inte uppnås helt. Moderbolaget bedöms ha bedrivit bolagskoncernens verksamhet från ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt.

Bedömningen grundar sig på om det verksamhetsmässiga resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål och uppdrag för verksamheten samt om lagstiftning och andra föreskrifter efterlevts.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att moderbolagets styrning, uppföljning och kontroll av bolagskoncernens verksamhet i huvudsak har varit tillräcklig. Moderbolaget har under året förtydligat kommunfullmäktiges krav på bolagens internkontroll genom att utfärda tillämpningsanvisningar. Det pågår ett utvecklingsarbete med att stärka strukturen för internkontrollarbetet inom bolagskoncernen.

Under året har revisionen genomfört granskningar som bland annat omfattat investeringar, konsultanvändning, nödvattenförsörjning. Några utvecklingsområden har identifierats, bland annat avseende styrning och uppföljning av stora investeringar och rutiner som säkerställer att investeringsprojekt rapporteras till kommunfullmäktige i enlighet med regler för ekonomisk förvaltning.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Tidigare års granskning av bolagets verksamhet har inte utmynnat i några rekommendationer.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhet och ekonomi	2
2.1 Verksamhetsmässigt resultat.....	2
2.2 Ekonomiskt resultat.....	4
3. Intern kontroll	6
3.1 Koncernens och moderbolagets arbete med intern kontroll	6
3.2 Bolagens investeringar (rapport 2020:2)	7
3.3 Konsultanvändning	8
3.4 Entreprenadavtal inom avfallsverksamheten.....	9
4. Fördjupningar inom dotterbolagen	10
4.1 Nödvattenförsörjning.....	10
4.2 Ansökan om riktade statsbidrag och EU-bidrag	11
4.3 Förebyggande arbete mot avhysningar	11
4.4 Systematiskt brandskyddsarbete	12
4.5 Svart- och gråhämtning av avfall	12
5. Uppföljning av tidigare års granskning	13
 Bilagor	
Bilaga 1 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	14
Bilaga 2 – Bedömningskriterier	15

1. Årets granskning

Årligen prövar lekmannarevisorn om moderbolaget har bedrivit bolagskoncernens verksamhet på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll

Revisionen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, andra tillämpliga lagar, god revisionsd i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och fastställda ägardirektiv. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av bolagskoncernens och moderbolagets verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 2.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionsårets granskningar. Tidigare års granskning av moderbolagets verksamhet har inte utmynnat i några rekommendationer. Lämnade rekommendationer efter årets granskningar redovisas i bilaga 1.

I granskningen har lekmannarevisorn biträtt av revisionskontoret. Granskningen har genomförts av granskningsansvarig Anna Nording m.fl. vid revisionskontoret. Parallellt med lekmanrevisionen har revision utförts enligt ABL 9 kap. under ledning av auktoriserad revisor Mikael Sjölander vid EY.

Lekmannarevisorn granskar om moderbolaget har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen granskas både av lekmannarevisorn och av den auktoriserade revisorn. Räkenskaperna granskas av den auktoriserade revisorn. Under granskningsåret har planering, information och samverkan skett mellan lekmannarevisorn och den auktoriserade revisorn.

Årsrapporten har faktakontrollerats av Stockholms Stadshus AB.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om verksamhetens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål och ägardirektiv samt följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för koncernen.

Sammantaget bedöms moderbolaget delvis ha bedrivit bolagskoncernens verksamhet på ett ändamålsenligt sätt. Ett av kommunfullmäktiges tre inriktningsmål bedöms som delvist uppfyllt. Inriktningsmålet *En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt* uppfylls delvis, vilket främst hänförs till att bostads-, energi och matavfallsmålen inte uppnås helt.

Moderbolaget bedöms ha bedrivit bolagskoncernens verksamhet från ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningarna grundar sig på iakttagelser som redovisas i avsnitt 2.1 och 2.2.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Revisionen konstaterar att bolagskoncernens verksamhetsmässiga resultat för 2019 delvis är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på granskning av Stockholms Stadshus AB:s redovisning i verksamhetsberättelsen och förvaltningsberättelsen vad gäller måluppfyllelse samt på övriga granskningar som genomförts under året.

Stockholms Stadshus AB:s verksamhetsberättelse och förvaltningsberättelse bedöms i huvudsak ge en rättvisande bild av det verksamhetsmässiga resultatet. Av dokumenten framgår resultat av beslutade mål. Redovisningen ger rimliga förutsättningar för att bedöma måluppfyllelse. Däremot kan analyser till avvikelser av måluppfyllelsen utvecklas ytterligare.

I förvaltningsberättelsen redovisar bolagskoncernen att de bidrar till att uppfylla fullmäktiges inriktningsmål. Bolagskoncernen bedömer att inriktningsmålet *En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt* delvis uppfylls, vilket främst hänförs till att verksamhetsmålen *Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov* inte uppnås och att verksamhetsmålet *Stockholm är en hållbar stad men en god livsmiljö* uppnås delvis.

Att verksamhetsmålet *Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov*

inte uppnås hänförs främst till att bostadsmålen inte nås.

Utfall avseende bostadsmålet för

	2019	2018	2017
Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	1 269	1 444	1 769

Tilldelade markanvisningar till stadens bostadsbolag

År	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Antal	947	1 049	2 554	1 858	2 858	2 359	1 422	841

I kommunfullmäktigesbudget för 2019 har bostadsbolagen som års-mål att påbörja mellan 1 500 och 2 000 bostäder. Utfallet för 2019 blev 1 269 påbörjande bostäder, varav 326 stycken är studentbostäder. Avvikelsen hänförs till att flera detaljplaneprocesser försenats på grund av överklaganden. I tabellen ovan framgår att bostadsbolagens antal påbörjade bostäder har minskat succesivt sedan 2017. Revisionskontoret noterar att det finns en risk för att bostadsbolagen även i framtiden kommer att ha svårt att nå bostadsmålet då tilldelade markanvisningar på senare år inte ligger i paritet med bostadsmålet, se vidare avsnitt 3.2.

Vidare uppnås inte målet om antal genomgångsbostäder till SHIS. Kommunfullmäktiges mål är 150 genomgångsbostäder år 2019 och utfallet blev 34 stycken. Avvikelsen hänförs till svårigheter att få markanvisningar. Det pågår två projekt med sammanlagt 71 genomgångslägenheter med inflyttning år 2020-2021.

Verksamhetsmålet *Stockholm är en hållbar stad men en god livsmiljö* uppnås delvis, vilket hänförs till att målen som handlar om köpt energi och matavfall delvis uppnås eller inte uppnås. Att energimålen uppnås delvis beror bland annat på att en av indikatorerna mäter köpt el på helheten och tar inte hänsyn till att fler byggnader byggs. Samtliga bostadsbolag arbetar aktivt med systematiska energieffektiviseringar. Jämfört med föregående år har utfallet förbättrats.

Att målen om matavfall inte nås hänförs till att brukare tecknar avtal för matavfallsinsamling men vid tömning är kärnen tomma. Analys av varför så sker kommer att göras under år 2020 då Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) under året haft fokus på att få avfallshämtningen att fungera, se vidare avsnitt 3.4. Anledningen till att matavfall som går till biologisk behandling inte uppnås hänförs främst till att matavfallsinsamlingen i innerstaden

sker via säckhämtning på grund av svårigheter med separat insamling i kärl. Därför ska en sorteringsanläggning med optisk avläsning byggas i Högdalen. Anläggningen beräknas tas i fullt bruk först år 2022.

Målet om radonhalt på 200 bq/m³ och andel byggentreprenader som uppfyller staden krav avseende användning av Byggvarubedömningen uppnås delvis. Jämfört med föregående år har utfallen för dessa årsmål förbättrats.

Att målet om radonhalt uppnås delvis hänförs främst till att Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) under året har nyförvärvat byggnader med klassning av kulturhistoriskt värde (t.ex. Observatoriet och Skomakargatan 30) och dessa byggnader har en hög radonhalt.

Revisionens granskning visar att det finns grunder för bolagskoncernens målbedömning.

2.2 Ekonomiskt resultat

Revisionen har granskat tertialrapporter och bokslut med inriktning på bolagskoncernens prognoser och resultat efter finansnetto samt investeringsutfall.

Bolagskoncernen redovisar följande utfall och avvikelser för år 2019:

(mnkr)	Budget 2019	Bokslut 2019			Utfall 2018
		Utfall	Avvikelse		
Intäkter	16 685	16 491	-194	-1%	15 742
Kostnader	-14 317	-13 903	414	3%	-13 239
varav av- och nedskrivningar		- 4 062		%	
Finansnetto	-632	- 339	294	46%	-606
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	1 736	2 249	514	30%	1 897

Koncernens resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till 2 249 mnkr, vilket är 514 mnkr högre än budgeterat. Avvikelsen beror i huvudsak på nettot av realisationsvinster och realisationsförluster om 524 mnkr. Under året har Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa) avyttrat tomträtt som genererade en reavinst om 318 mnkr och S:t Erik Markutveckling AB har avyttrat dotterbolag med tillhörande tomträtt som gav en reavinst om 206 mnkr.

Verksamhetens intäkter och kostnader är i linje med budget och prognosen i tertialrapport 2 samt föregående år.

Bolagskoncernen redovisar avvikelser inom vissa dotterbolag. SVOA:s resultat är -97 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav. Avvikelsen hänförs främst till att avskrivningar uppgår till 79 mnkr högre än budget. Enligt bolaget är detta en följd av att aktivering av tillgångar, och därmed avskrivning, inte skett i tillräcklig omfattning under år 2018. Därmed har avskrivningar för både år 2018 och år 2019 belastat innevarande år. SVOA har även högre entreprenadkostnader inom avfallsverksamheten och avloppsverksamheten jämfört med budget, se vidare avsnitt 3.4.

Stockholms Stadsteater AB avviker med -16 mnkr från fullmäktiges resultatkrav. Avvikelsen hänförs till att den skatterevision som genomfördes under året. Enligt Skatteverket förslag till beslut ska biblioteks- och fristadsverksamheten beläggas med moms och inkomstskatt då den finansieras med koncernbidrag. För år 2018 och år 2019 uppgår den beräknade kostnaden för moms till totalt 16,3 mnkr vilket har bokats upp i bokslutet.

De två delägda bolagen redovisar ett lägre resultat som avviker mot budget med 308 mnkr. Avvikelsen hänförs främst till Stockholm Exergi AB som under året avvecklade kolpannan i kraftvärmeverk 6 vid Värtaverket.

Micasa redovisar ett högre resultat på 376 mnkr mot fullmäktiges resultatkrav vilket hänförs till reavinster vid försäljningar. S:t Erik Markutveckling AB redovisar även ett högre resultat på 236 mnkr mot fullmäktiges resultatkrav vilket också hänförs till reavinster vid försäljning.

Bolagskoncernen har i huvudsak förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Revisionen konstaterar att fullmäktiges mål om budgetföljsamhet uppnåtts. Bolagskoncernen bedöms ha bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

2.2.1 Investeringar

(mnkr)	Budget 2019	Bokslut 2019		Budget- avvikelse 2018
		Utfall	Avvikelse	
Investering	15 244	12 858	-2 386 (16%)	-2 400 (16%)

Bolagets utfall för investeringsverksamheten avviker med 2 386 mnkr i förhållande till budget. Större avvikelser finns inom fastighetsbolagen som sammanlagt avviker med 2 028 mnkr mot budget. Avvikelsen hänförs främst till att målen för nybyggnation inte uppnås, vilket beror på senareläggningar av byggstarter.

Prognossäkerheten har förbättrats för året då årets avvikelse mot prognosen i tertialrapport 2 uppgår till 550 tkr (900 tkr år 2018).

Bolagskoncernen har i huvudsak förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas en granskning av bolagskoncernens interna kontroll. Av granskningen framgår bland annat i vilken utsträckning den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Vidare om det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Den samlade bedömningen är att moderbolagets styrning, uppföljning och kontroll av bolagskoncernens verksamhet i huvudsak har varit tillräcklig. Bedömningen grundar sig på iakttagelser som redovisas i avsnitt 3.1 till 4.5.

3.1 Koncernens och moderbolagets arbete med intern kontroll

Under 2019 har Stockholms Stadshus AB förtydligat kommunfullmäktiges krav på bolagens internkontroll. Detta genom att utfärda tillämpningsanvisningar till stadens regler för ekonomisk förvaltning. Dock har revisionen konstaterat att moderbolagets tillämpningsanvisningar inte varit kända för majoriteten av dotterbolagen.

Granskningen visar att arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning i bolagskoncernen. Generellt finns det systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner. Koncernbolagen har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter. Det finns riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs. Däremot

har det framkommit i årets granskning att flertalet dotterbolag behöver utveckla sin väsentlighets- och riskanalys och internkontrollplan samt kopplingen mellan dokumenten.

Revisionskontorets granskning visar att moderbolaget inte har upprättat ett system för internkontroll och genomfört en risk- och väsentlighetsanalys. Moderbolaget uppger att ett utvecklingsarbete påbörjats under år 2020.

3.2 Bolagens investeringar (rapport 2020:2)

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av om stadens bostadsbolag prioriterar och genomför investeringar med god styrning och kontroll. Moderbolaget har granskats avseende om bolaget styr och samordnar investeringar i enlighet med bolagsordning och kommunfullmäktiges budget och ägardirektiv. Granskningen har inriktats på så kallade stora investeringar, det vill säga investeringar med en budget som överstiger 300 mnkr.

Granskningen visar att styrningen och uppföljningen av stora investeringar behöver utvecklas inom bolagskoncernen. Bostadsbolagen bör vidta åtgärder för att förbättra måluppfyllnaden gällande bostadsmålen och säkerställa att regler för ekonomisk förvaltning efterlevs. Vidare bör bostadsbolagen utveckla sin rapportering om investeringsprojekt i verksamhetsplaner, tertialrapportering och slutrapporter samt utveckla avvikelseanalyser.

Moderbolaget behöver utveckla sin styrning och uppföljning av bostadsbolagen för ökad måluppfyllelse och för att säkerställa att kommunfullmäktige får fullständig och aktuell information avseende stora investeringsprojekt.

Revisionen rekommenderar Stockholms Stadshus AB:

- Utveckla löpande styrning och uppföljning av bostadsbolagens stora investeringar.
- Ta fram rutiner för att säkerställa att samtliga av bostadsbolagens investeringsprojekt rapporteras till kommunfullmäktige i enlighet med regler för ekonomisk förvaltning.
- Revidera och aktualisera styrdokumentet *Anpassning av stadens projektstyrningsmetod till bolagens verksamhet* i syfte att öka tydligheten och användbarheten.
- Ta fram en åtgärdsplan för att nå bostadsmålen.

3.3 Konsultanvändning

En granskning har genomförts av om koncernbolagen styr, kontrollerar och följer upp konsultinsatser så att en effektiv och ändamålsenlig resursanvändning säkerställs. Granskningen har omfattat samtliga 17 helägda aktiva bolag inom Stockholms stads bolagskoncern. I stadens budget 2019 anges att konsulter endast ska användas i de fall då det är säkerställt att det är det mest kostnadseffektiva alternativet.

I stadens budget 2019 anges att konsulter endast ska användas i de fall då det är säkerställt att det är det mest kostnadseffektiva alternativet. Bolagen ska säkerställa att stadens upphandlingar används som ett medel att kvalitetsutveckla verksamheterna samt driva utvecklingen i innovativ och ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar riktning. I budgeten anges även att bolagen ska ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens.

Granskningen visar att dotterbolagen genomför behovsanalys inför upphandling av konsult. För flertalet dotterbolag finns rutiner och riktlinjer inom verksamheterna som tydliggör och säkerställer uppföljning av konsultinsatser. Dotterbolagen genomför ekonomisk uppföljning av konsultkostnader. Resultatet av stickprovsgranskningen av konsultkostnader visar, för de flesta dotterbolag, att hanteringen av konsultkostnader i huvudsak är tillfredsställande. För ett fåtal bolag visar stickprovsgranskningen att det i vissa fall saknas skriftliga avtal.

Av granskningen av moderbolagets hantering av konsulter framgår att det utförs en behovsanalys i samband med årsplaneringen. Det finns rutiner och riktlinjer som tydliggör ansvar och säkerställer uppföljning av konsultinsatser. Däremot finns det inga koncerngemensamma riktlinjer för konsultanvändning. Den ekonomiska uppföljningen av konsulttjänster genomförs månatligen och tertialvis. Resultatet av stickprovsgranskningen visar att hanteringen av konsultkostnader i huvudsak är tillfredsställande. Det har framkommit vissa brister avseende fakturornas kvalitet, exempelvis att det ibland saknas information om vilken person/typ av konsult/befattning som utfört uppdraget.

Sammantaget bedöms bolagskoncernen ha en i huvudsak en tillräcklig styrning, kontroll och uppföljning av konsultanvändningen.

3.4 Entreprenadavtal inom avfallsverksamheten

SVOA:s resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till 2 mnkr, vilket är 97 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav. En förklaring till avvikelserna är att avskrivningar för både år 2018 och år 2019 belastat innevarande år men även att entreprenadkostnader för insamling och behandling inom avfallsverksamheten har blivit högre än planerat. Entreprenören har inte klarat av att uppfylla sina åtaganden vilket gett upphov till ett stort antal klagomål från renhållningsabonnenterna. För att begränsa de negativa konsekvenserna för renhållningskollektivet har ett antal åtgärder vidtagits. Bland annat har avtalet med berörd insamlingsentreprenör sagts upp och ett tidsbegränsat övergångsavtal har tecknats. Direktupphandling har skett för vissa delar av uppdraget. Konsekvensen av dessa förändringar blev att avfallshanteringen har skötts på avsett sätt men till högre kostnad.

SVOA har valt att hantera frågan om entreprenaden och deras uppkomna problem och lösningar inom ramen för löpande förvaltning och har därför inte underställt ärendet för prövning hos överordnad instans, det vill säga, moderbolaget och ytterst ägaren. Beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska underställas kommunfullmäktige för beslut enligt kommunallagen. Av granskningen framgår det inte om det funnits något samråd mellan SVOA och moderbolaget för att bedöma om ärendet varit av sådan karaktär.

Revisionskontorets granskning visar att processer, ställningstaganden och beslutsunderlag i ärendet inte alltid har dokumenterats i relevant omfattning. Det är därför svårt att följa hur ärendet har beretts av bolaget och hur dialog förts med moderbolaget. Enligt muntlig uppgift har moderbolaget och Miljö- och klimatroteln hållits muntligen informerade om ärendets hantering.

SVOA har under året redovisat en befarad budgetavvikelse till moderbolaget, bland annat i tertialrapport 2. SVOA har inte redovisat några åtgärder för att nå fullmäktiges resultatkrav. Moderbolaget har inte heller anmodat bolaget att vidta åtgärder för att förbättra budgetföljsamhet under året. Det framgår därmed inte på vilket sätt Stockholms Stadshus AB har utövat ekonomisk kontroll av SVOA:s verksamhet.

Sammanfattningsvis, enligt muntliga källor, har det funnits en informell styrning i form av dialog mellan moderbolaget och SVOA av-

seende avfallsentreprenadens hantering och den ekonomiska avvikelsen. Utöver dialogen bör det finnas dokumentation så att det går att följa Stockholms Stadshus styrning, kontroll och uppföljning av SVOA:s verksamhet. Detta gäller även bedömning av hur styrformer och samspelet mellan SVOA, Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen har fungerat. Enligt kommunfullmäktiges budget ska moderbolaget inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen.

Revisionskontoret rekommenderar Stockholms Stadshus AB att:

- Utveckla struktur och rutiner för styrning och uppföljning av dotterbolagen.

4. Fördjupningar inom dotterbolagen

4.1 Nödvattenförsörjning

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om staden har en tillräcklig beredskap för att säkerställa stadens vattenförsörjning vid såväl mindre allvarliga som allvarliga störningar. Granskningen har omfattat SVOA och kommunstyrelsen.

Granskningen visar att det finns en dokumenterad ändamålsenlig organisation och beredskap med tydlig ansvarsfördelning gällande nödvatten i staden. Det sker samverkan både internt mellan kommunstyrelsen och SVOA och externt med Region Stockholm. Emellertid finns det ett behov att säkerställa att gränsdragningen mellan krisledningsnämndens ansvar och bolagens ansvar i händelse av kris regleras i styrdokument i enlighet med det arbetssätt som staden planerar för.

Någon allvarlig incident som krävt att nödvattenrutinen i sin helhet aktiverats har inte inträffat. Däremot aktiveras av nödvattenrutinen löpande vid mindre incidenter. Det är även viktigt att SVOA regelbundet övar på nödvattenrutinen i sin helhet för att säkerställa att den fungerar.

Nödvattenrutinen uppdateras regelbundet på årsbasis. Däremot bör staden överväga om den strategiska inriktningen för nödvattnets planering samt dess prioritering bör beslutas av kommunfullmäktige.

Den sammanfattande bedömningen är att staden har en tillräcklig beredskap för stadens vattenförsörjning vid såväl mindre allvarliga

som allvarliga störningar. SVOA:s framgång som helhet beträffande nödvattenförsörjning i en krissituation är kritiskt beroende av att även mottagaren av nödvatten har säkerställt motsvarande rigorösa förberedelser i sina egna nödvattenplaner och nödvattenrutiner. Är så inte fallet kommer inte nyttan av stadens arbete kunna tillgodoses till fullo. Nödvattnet riskerar således att inte nå sina brukare. Därmed är det av vikt att SVOA genomför övningar av nödvattenrutinen i sin helhet med regelbundna intervall tillsammans med mottagarsidan.

4.2 Ansökan om riktade statsbidrag och EU-bidrag

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om SVOA och Stockholms Stadsteater AB har en hantering som säkerställer att ansökan sker avseende de statsbidrag och EU-bidrag som bolagen är berättigade till.

Staden har ingen samlad funktion eller rutin som säkerställer att rätt riktade statsbidrag söks i kommunkoncernen. För EU-bidrag finns däremot stadens internationella enhet (inom stadsledningskontoret) som verkar för ett strategiskt nyttjande av tillgängliga EU-medel/bidrag. Staden har rutiner för hur statsbidrag och EU-bidrag ska redovisas.

Den sammanfattande bedömningen är att den interna kontrollen i Stockholms Stadsteater AB är tillräcklig och inte helt tillräcklig i SVOA. Bedömningen för SVOA grundar sig på att det inte finns någon samlad eller samordnande funktion inom SVOA för arbetet med statsbidrag och EU-bidrag, utan det är respektive enhetschef som ansvarar för att bidragen söks. Därför kan SVOA inte uttala sig om huruvida bolaget har sökt de statsbidrag och EU-bidrag som bolaget är berättigad till. Processen kan vara personberoende och sårbar och det finns en risk för att bolaget går miste om bidrag.

4.3 Förebyggande arbete mot avhysningar

En granskning har genomförts av hur AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och AB Svenska Bostäder (bostadsbolagen) arbetar förebyggande för att minimera antalet avhysningar. Granskningen har omfattat bostadsbolagens förebyggande insatser innan avhysning av hyresgäster är aktuell. Granskningen har inte omfattat andrahandsuthyrning.

Granskningen visar att bostadsbolagen har riktlinjer och rutiner för det avhysningsförebyggande arbetet. Bostadsbolagen samverkar med socialtjänsten och mellan varandra för att utveckla arbetet. AB

Familjebostäder följer systematiskt och strukturerat upp effekterna av bolagets vidtagna åtgärder i det förebyggande arbetet gällande avhysningar. Däremot bör AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder utveckla uppföljningen av effekterna av det avhysningsförebyggande arbetet.

Sammantaget bedöms bostadsbolagen inom Stockholms stads bolagskoncern ha ett aktivt arbete med att förebygga avhysningar.

4.4 Systematiskt brandskyddsarbete

En granskning har genomförts med syfte att bedöma om SISAB och Micasa har en intern kontroll som säkerställer ett systematiskt brandskyddsarbete utifrån gällande lagstiftning och riktlinjer.

Granskningen visar att i huvudsak finns rutiner och en organisation för arbetet med systematiskt brandskydd. Ansvarsfördelningen finns dokumenterad och att bolagen arbetar med att förankra och tydliggöra denna till sina hyresgäster. Däremot finns det vissa utvecklingsbehov gällande uppföljning och rapportering.

Den sammanfattande bedömningen är att Micasa och SISAB i huvudsak har en intern kontroll som bidrar till att säkerställa ett systematiskt brandskyddsarbete.

4.5 Svart- och gråhämtning av avfall

En granskning har genomförts av om SVOA kontrollerar och följer upp insamlingen av avfall så att så kallad svart- och gråhämtning förebyggs. Så kallad gråhämtning innebär att företag som inte har rätt att hämta hushållsavfall ändå fraktar sådant avfall. Med svarthämtning avses ersättning från avfallskunden direkt till sophämtningsspersonalen.

Granskningen visar att SVOA inte gör några systematiska kontroller avseende förekomsten av svarta- och gråa tjänster, men det finns inslag av indirekta kontroller i bolagets löpande uppföljning av avtalet. Entreprenörer ska följa SVOA:s *Uppförandekod för leverantörer*. För att garantera efterlevnad ska bolaget göra särskilda avtalsuppföljningar vad gäller uppförandekoden. Revisionskontoret har inte kunnat se att SVOA har gjort någon sådan uppföljning. Det framgår inte heller om, och i så fall vilka krav bolaget ställer på entreprenören i förfrågningsunderlaget avseende riktlinjer, rutiner och utbildning för att förebygga och upptäcka oegentligheter vid avfallshämtningen.

Vidare utförs inga uppsökande kontroll av avfallshämtningen, med undantag av inventering av hämtställen efter påpekanden, t.ex. från entreprenör eller kund. Det finns inga uttryckliga krav i upphandlingsdokumenten för insamlingsentreprenaden som förpliktar entreprenören att vidta åtgärder för att förebygga och upptäcka svart- och gråhämtning. Det sker en löpande samverkan med miljöförvaltningen, men arbetet kan fördjupas, exempelvis med att identifiera risker inom området. Även samverkan med andra aktörer (polismyndigheten, kranskommuner, näringsliv och organisationer) som har möjlighet att förebygga eller upptäcka brott behöver utvecklas.

Den sammanfattande bedömningen är att SVOA bör utveckla sitt arbete med att förebygga, kontrollera och följa upp s.k. svart- och gråhämtning. För att förhindra oseriösa aktörer att komma in på marknaden är det viktigt att SVOA har en tillräcklig uppföljning och kontroll av insamlingen av avfallet.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av bolagets verksamhet har inte utmynnat i några rekommendationer. Lämnade rekommendationer efter årets granskningar redovisas i bilaga 1.

Bilaga 1 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

Årlig och fördjupad granskning

Års- rapport	Rekommendation	Vidtagit åtgärder			Kommentar
		Ja	Delvis	Nej	
ÅR 2019	Entreprenadavtal inom avfallsverksamheten Utveckla struktur och rutiner för styrning och uppföljning av dotterbolagen.				

Revisionsprojekt

Revisions- projekt	Rekommendation	Vidtagit åtgärder			Kommentar
		Ja	Delvis	Nej	
Nr 2/2020	Bolagens investeringar Moderbolaget bör utveckla löpande styrning och uppföljning av bostads-bolagens stora investeringar.				
	Moderbolaget bör ta fram rutiner för att säkerställa att samtliga av bostadsbolagens investeringsprojekt rapporteras till KF i enlighet med regler för ekonomisk förvaltning.				
	Moderbolaget bör revidera och aktualisera styrdokumentet <i>Anpassning av stadens projektstyrningsmetod i bolagens verksamhet</i> i syfte att öka tydligheten och användbarheten.				
	Moderbolaget bör ta fram en åtgärdsplan för att nå bostadsmålen.				

Bilaga 2 – Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden/styrelsen har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Bedömning:

Tillfredsställande

Bedömningskriterier är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd/styrelse, förvaltnings- eller bolagsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdrags åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför riskanalyser som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Nämnden/styrelsen har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande.
- Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning:

Tillräcklig

Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.